

Lieta C-695/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2021. gada 19. novembris

Iesniedzējtiesa:

Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 8. novembris

Prasītājas:

Recreatieprojecten Zeeland BV

Casino Admiral Zeeland BV

Supergame BV

Atbildētāja:

Belgische Staat

[..]

**NEDERLANDSTALIGE
RECHTBANK VAN EERSTE
AANLEG BRUSSEL (BRISELES
PIRMĀS INSTANCES TIESA,
KURĀ TIESVEDĪBA NORIS
HOLANDIEŠU VALODĀ)**

[..]

[..]

lietā [..]

sabiedrība ***BV RECREATIEPROJECTEN ZEELAND*** [..]

prasītāja,

[..]

pret

BELGISCHE STAAT (Beļģijas valsts) [..]

atbildētāja,

[..]

lietā [..]

CASINO ADMIRAL ZEELAND BV [..]

prasītāja,

[..]

pret

BELGISCHE STAAT [..]

atbildētāja,

[..]

lietā [..]

BV SUPERGAME [..]

prasītāja,

[..]

pret

BELGISCHE STAAT [..]

atbildētāja,

[..]

** ** *

[omissis: tiesvedības gaita valsts tiesā]

1. Fakti, priekšvēsture un prasījumi

1.1.

[..] *Pirmā prasītāja* [..] ir azartspēļu zāles “*Casino Admiral Sluis*” pārvaldītāja.

[..] *Otrā prasītāja* [..] ir azartspēļu zāles “*Casino Admiral Hulst*” pārvaldītāja.

[..] *Trešā prasītāja* [..] ir azartspēļu zāles “*Casino Admiral Heerle*” pārvaldītāja.

[..]

1.2.

Visas minētās azartspēļu zāles ir reģistrētas Nīderlandē.

No 2018. gada 3. decembra līdz 2019. gada 25. jūnijam, izmantojot fiziskus datu nesējus, tika reklamēta pirmās prasītājas spēļu zāle.

Tas pats tika darīts attiecībā uz otrās un trešās prasītājas spēļu zālēm no 2019. gada 20. martā līdz 2019. gada 2. aprīlim.

Kansspelcommissie (Azartspēļu komisija, Beļģija), piemērojot *Kansspelwet* (Azartspēļu likuma) 15/3. pantu, ar 2020. gada 11. decembra lēmumiem uzlika pirmajai prasītājai naudas sodu 6500 EUR apmērā, otrajai prasītājai – 3000 EUR apmērā un trešajai prasītājai – 2800 EUR apmērā attiecīgi par *Wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers* (1999. gada 7. maija likums par azartspēlēm, derībām, azartspēļu zālēm un spēlētāju aizsardzību; turpmāk tekstā – “*Kansspelwet*”) 4. panta 2. punkta pārkāpumu.

1.3.

Prasītājas ar to attiecīgajiem 2021. gada 15. janvārī iesniegtajiem prasības pieteikumiem cēla prasību par šiem 2020. gada 11. decembra lēmumiem.

[..]

Lietā pēc būtības tās galvenokārt lūdz atcelt apstrīdētos lēmumus.

1.4.

[..]

[Atbildētāja] būtībā un galvenokārt apstrīd prasītāju prasību pamatotību.

2. Apvienošana

[omissis: lietas tiek apvienotas]

3. Pieņemamība

[omissis: prasības ir pieņemamas]

4. Pamatotība

4.1.

Ar apstrīdētajiem 2020. gada 11. decembra lēmumiem *Kansspelcommissie*, atbildētājas iestāde, piemērojot *Kansspelwet* 15/3. pantu, uzlika prasītājam naudas sodu par, tās ieskatā, prasītāju izdarītajiem *Kansspelwet* 4. panta 2. punkta pārkāpumiem.

Kansspelwet 4. panta 2. punkta formulējums, kuram ir nozīme šajā lietā, ir šāds:

“Aizliegts [...] reklamēt azartspēļu zāles [...], ja attiecīgajai personai ir zināms, ka runa ir par atbilstoši šim likumam aizliegtu azartspēļu organizēšanu vai šādu azartspēļu zāles apsaimniekošanu.”

Citiem vārdiem, ar šo tiesību normu ir ieviests vispārējs aizliegums reklamēt azartspēļu zāles – izņemot gadījumu, ja pārkāpuma izdarītājs nav zinājis par to –, un minētais nav piemērojams tikai azartspēļu zālēm, attiecībā uz kurām *Kansspelcommissie* ir izsniegusi licenci.

Netiek apstrīdēts tas, ka prasītājas attiecīgajos laikposmos ir reklamējušas to Nīderlandē apsaimniekotās azartspēļu zāles Beļģijas teritorijā.

Tāpat nav strīda par to, ka Beļģijas *Kansspelcommissie* nav izsniegusi licenci attiecībā uz šīm Nīderlandes spēļu zālēm.

Tāpēc ir arī konstatējams katras prasītājas izdarīts *Kansspelwet* 4. panta 2. punkta materiāltiesisks pārkāpums.

Tomēr prasītājas šajā prasībā norāda, ka *Kansspelwet* 4. panta 2. punktā paredzētais reklāmas aizliegums ir pretrunā pakalpojumu sniegšanas brīvībai

Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 56. panta izpratnē, kas nozīmē, ka šī valsts tiesību norma nevar tikt piemērota.

4.2.

Ir skaidrs, ka *Kansspelwet* teritoriālā piemērojamība attiecas tikai uz Beļģijas valsts teritoriju.

Tas nozīmē ne tikai to, ka minētais reklāmas aizliegums ir spēkā tikai Beļģijas teritorijā.

Tā sekas turklāt ir arī tādas, ka *Kansspelcommissie* var izsniegt licences tikai attiecībā uz Beļģijas teritorijā reģistrētām azartspēļu zālēm.

Turklāt *Kansspelwet* neparedz iespēju ārvalsts azartspēļu zāles pārvaldītājam saņemt no Beļģijas iestādēm licenci, lai, piemērojot izņēmumu no vispārējā reklāmas aizlieguma, reklamētu šo darbību Beļģijā.

4.3.

No minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasītājam faktiski nav citu iespēju reklamēt savas Nīderlandē reģistrētās azartspēļu zāles Beļģijas teritorijā.

Proti, pirmkārt, to spēļu zāles nav reģistrētas Beļģijā, un līdz ar to Beļģijas *Kansspelcommissie* nevar izsniegt licenci to pārvaldīšanai kā tādai. Līdz ar to ir izslēgts, ka uz šīm spēļu zālēm *ipso jure* attiecas reklāmas aizlieguma izņēmums, kas ir paredzēts pašā *Kansspelwet* 4. panta 2. punktā, kurā ir noteikts reklāmas aizliegums.

Otrkārt, Beļģijas tiesībās nav paredzēta licence ārzemēs reģistrētu azartspēļu zāļu reklamēšanai Beļģijā, kuru prasītājas varētu lūgt izsniegt.

Citiem vārdiem: vispārīgāk runājot, Beļģijas valsts tiesiskais regulējums nozīmē, ka Beļģijā principā ir spēkā vispārējs spēļu zāļu reklāmas aizliegums. Beļģijā reģistrētām un licencētām spēļu zālēm *ipso jure* ir piemērojams izņēmums no šī aizlieguma. Šādas spēļu zāles Beļģijā var tikt reklamētas. Turpretim attiecībā uz ārpus Beļģijas reģistrētām spēļu zālēm katrā ziņā ir un paliek spēkā reklāmas aizliegums Beļģijā – neatkarīgi no, piemēram, licencētas spēļu zāles statusa reģistrācijas valstī. Šīm spēļu zālēm nav nekādu iespēju panākt, ka tām tiek piemērots izņēmums no vispārējā reklāmas aizlieguma.

Jautājums par to, vai šāds tiesiskais regulējums attiecībā uz tādu spēļu zāļu pārvaldītājiem, kas ir reģistrētas citās dalībvalstīs, nevis Beļģijā, ir saderīgs ar pakalpojumu sniegšanas brīvības principu, ir vismaz leģitīms jautājums, kas ir jāpārbauda padziļināti.

4.4.

Nav strīda par to, ka reklāmas aizliegums attiecībā uz azartspēļu zālēm atbilstoši *Kansspelwet* 4. panta 2. punktam ir pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums LESD 56. panta izpratnē. Citā dalībvalstī reģistrēto azartspēļu zāļu reklāmas aizliegums Beļģijas valsts teritorijā gan no šo spēļu zāļu pārvaldītāju, gan potenciālo klientu viedokļa tik tiešām ir šķērslis tādējādi, ka piedāvātie pakalpojumi nevar tikt sniegti Beļģijas iedzīvotājiem ¹.

Līdz ar to ir jāpārbauda, vai šis ierobežojošais pasākums ir pamatots ar kādu primāru vispārējo interešu apsvērumu, un šim pasākumam ir jābūt piemērotam, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, un tas nedrīkst pārsniegt tā sasniegšanai nepieciešamo ².

Reklāmas aizliegums atbilstoši 1999. gada 7. maija *Kansspelwet* 4. panta 2. punktam tika ieviests ar *Wet van 10 januari 2010 tot wijziging van de wetgeving inzake kansspelen* (2010. gada 10. janvāra Likums par grozījumiem azartspēļu tiesiskajā regulējumā) 6. pantu.

No šo likuma grozījumu tapšanas vēstures izriet, ka Beļģijas likumdevējs, pēc paša teiktā, vispārīgi vēlas īstenot azartspēļu politiku, balstoties uz šādiem mērķiem:

- aizsargāt spēlētājus;
- nodrošināt finanšu pārskatāmību un kontrolēt naudas plūsmu;
- kontrolēt spēles; un
- identificēt un kontrolēt organizatorus ³.

Beļģijas likumdevējs šajā ziņā acīmredzot uzskata, ka viena no cilvēka vajadzībām katrā ziņā ir spēlēšana. Pamatojoties uz t.s. “novirzīšanas pieeju”, tas azartspēles reglamentē tādējādi, ka tiek apkarots nelegālais azartspēļu

¹ Skat. arī Tiesas spriedumu, 2009. gada 8. septembris, C-42/07 *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *[Bwin] International*, <http://curia.europa.eu/>.

² Turpat.

³ *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, van het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, van de wet van 26 juni 1963 betreffende de aanmoediging van de lichamelijke opvoeding, de sport en het openluchtlevens en het toezicht op de ondernemingen die wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen inrichten, van de wet van 19 april 2002 tot rationalisering van de werking en het beheer van de Nationale Loterij* (Likumprojekts par grozījumu izdarīšanu 1999. gada 7. maija Likumā par azartspēlēm, azartspēļu zālēm un spēlētāju aizsardzību, Ienākumu nodoklim pielīdzināmo nodokļu kodeksā, 1963. gada 26. jūnija Likumā par fiziskās audzināšanas, sporta aktivitāšu un uzturēšanās brīvā dabā veicināšanu un par to uzņēmumu kontroli, kas organizē derību sacensības par sporta rezultātiem, 2002. gada 19. aprīļa Likumā par valsts loterijas darbības un pārvaldības racionalizāciju, *Parl. St.*, Palāta, 2008-09, Nr. 1992/001, 4).

piedāvājums un spēlētājs tiek aicināts izmantot likumīgo spēļu piedāvājumu, kas tiek atļauts, ievērojot stingras robežas ⁴.

Šāds piedāvājuma ierobežojums līdz noteiktam skaitam azartspēļu piedāvātāju ar konkrētu piedāvājumu Beļģijas likumdevēja ieskatā ierobežo daļību azartspēlēs, kā rezultātā savukārt spēlētāji tiek pasargāti no spēļu atkarības ⁵.

Bez šaubām, patērētāja aizsardzība no negatīvajām sekām, ko rada azartspēles, tostarp spēļu atkarības riska, ir primārs vispārējo interešu apsvērums ⁶.

Prasītāju apgalvojums, ka attiecīgā reklāmas aizlieguma mērķis patiesībā ir vienīgi aizsargāt Beļģijas Valsts kases intereses, novirzot Beļģijas spēlētājus pēc iespējas vairāk uz Beļģijā reģistrētām azartspēļu zālēm, nevis ārvalstu spēļu zālēm, šajā lietā netiek pamatots ne ar vienu elementu, nerunājot nemaz par pierādījumiem. Tas bez šaubām ir jānoraida.

4.5.

Tāpēc atliek noskaidrot, vai attiecīgais reklāmas aizliegums *Kansspelwet* 4. panta 2. punkta izpratnē ir samērīgs ar izvirzīto mērķi.

No parlamentārajiem sagatavošanās materiāliem saistībā ar šajā lietā aplūkotojumiem *Kansspelwet* 2010. gada grozījumiem izriet, ka izdarīt šos likuma grozījumus likumdevēju lielā mērā mudināja vēlme reglamentēt tobrīd popularitāti gūstošo tiešsaistes azartspēļu fenomenu. Konkrēti, attiecīgā likumprojekta pamatojumā arī attiecībā uz ieviesto reklāmas aizliegumu tiek norādīts tikai uz interneta vietņu un tiešsaistes kazino pārvaldīšanu ⁷. Ārvalstīs reģistrētas azartspēļu zāles šajā kopsakarā nav tieši minētas.

Tomēr var argumentēt, ka šis reklāmas aizliegums veicina piekļuves azartspēlēm ierobežošanu, kas ietekmē Beļģijā dzīvojošos patērētājus. Formāli gan nekas nekavē šos patērētājus apmeklēt ārvalstu azartspēļu zāles un piedalīties tajās piedāvātajās spēlēs. Taču var pamatoti uzskatīt, ka reklāmas neesamība attiecībā uz šādām spēļu zālēm negatīvi ietekmē šo spēļu zāļu pievilcību.

⁴ Turpat.

⁵ Turpat.

⁶ Skat. arī Tiesas spriedumus, 2007. gada 6. marts, C-338/04, C-359/04 un C-360/04, *Placanica*, un 2009. gada 8. septembris, C-42/07, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International*, <http://curia.europa.eu/>.

⁷ *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, van het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, van de wet van 26 juni 1963 betreffende de aanmoediging van de lichamelijke opvoeding, de sport en het openluchtlevens en het toezicht op de ondernemingen die wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen inrichten, van de wet van 19 april 2002 tot rationalisering van de werking en het beheer van de Nationale Loterij, Parl.St., Palāta, 2008-09, Nr. 1992/001, 18.*

Beļģijas likumdevējs ir skaidri izvēlējis azartspēļu piedāvājuma ierobežošanas sistēmu, lai samazinātu dalību šādās spēlēs, īstenojot nodomu novērst pārmērīgu spēlēšanu un spēļu atkarību. Ir acīmredzams, ka, jo vairāk (potenciāli) no spēlēm atkarīgais patērētājs redz azartspēļu reklāmu, jo vairāk viņš tiek mudināts faktiski piedalīties šādās spēlēs. Šajā ziņā var apgalvot, ka reklāmas piedāvājuma ierobežošana atbilst izvirzītajam mērķim.

Pret minēto var iebilst tādējādi, ka var arī apgalvot, ka tas pats attiecas uz vispārēju reklāmas aizliegumu, kas bez izņēmuma attiektos uz visām Beļģijā reģistrētajām azartspēļu zālēm. Proti, arī šāda pasākuma sekas būtu tādas, ka tiktu mazināti stimuli, kuriem ir pakļauts (potenciāli) no spēlēm atkarīgais patērētājs.

Citiem vārdiem, rodas jautājums par tāda valsts likuma regulējuma diskriminējošo raksturu, saskaņā ar kuru ierobežotam un kontrolētam – vienīgi iekšzemes – azartspēļu zāļu skaitam, arī ja bez šaubām tas tiek darīts leģitīma mērķa interesēs, tiek piemērota atkāpe no Beļģijā spēkā esošā vispārējā aizlieguma reklamēt to darbību, savukārt nevienai citā Savienības dalībvalstī reģistrētai tādai pašai spēļu zālei bez izņēmuma nav iespējams panākt šādas atkāpes piemērošanu.

Azartspēļu tiesiskais regulējums gan ir viena no jomām, kurās dalībvalstu starpā pastāv ievērojamas atšķirības morāles, reliģijas un kultūras aspektos, un minētā sekas ir tādas, ka, ja nav veikta saskaņošana Savienības līmenī, katrai dalībvalstij pašai šajā jomā atbilstoši savai vērtību skalai ir jāizvērtē attiecīgo interešu aizsardzībai izvirzāmās prasības⁸. Tomēr šī dalībvalstīm atzītā brīvība tām acīmredzami neļauj šo jomu reglamentēt diskriminējošā veidā⁹.

Rechtbank ieskatā atbilde uz šo jautājumu par veidu, kā ir jāinterpretē LESD 56. pants, ir nepieciešama tās nolēmumu par šīm prasībām pieņemšanai. Proti, ja valsts tiesiskais regulējums par reklāmas aizliegumu attiecībā uz azartspēļu zālēm izrādītos diskriminējošs, to nevar piemērot, lai uzliktu prasītājiem apstrīdētos naudas sodus.

Rechtbank nelemj pēdējā instancē LESD 267. panta trešās daļas izpratnē, jo par spriedumu, kas tai ir jāpasludina, var iesniegt kasācijas sūdzību¹⁰.

Tomēr šajā situācijā *Rechtbank* uzskata par lietderīgu uzdot Eiropas Savienības Tiesai saskaņā ar LESD 267. panta otro daļu turpinājumā minēto jautājumu par LESD 56. panta 1. punkta interpretāciju prejudiciāla nolēmuma sniegšanai, pirms tā pieņem nolēmumu pēc būtības.

⁸ Skat. arī Tiesas spriedumus, 2010. gada 8. jūlijs, C-447/08 un C-448/08, EU:C:2010:415, *Sjöberg*, un 2009. gada 8. septembris, C-42/07, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un [*Bwin*] *International*, <http://curia.europa.eu/>.

⁹ Skat. arī Tiesas spriedumus, 2017. gada 22. jūnijs, C-49/16, EU:C:2017:491, *Unibet International*, un 2016. gada 4. februāris, *Ince*, C-336/14, EU:C:2016:72, <http://curia.europa.eu/>.

¹⁰ 1999. gada 7. maija *Kansspelwet* 15/7. panta 3. punkts.

AR ŠĀDU PAMATOJUMU

RECHTBANK

[..]

kā pēdējā instance [*omissis*: nav nozīmes atbildē uz jautājumu]

Eiropas Savienības Tiesai uzdod šādu jautājumu prejudiciāla nolēmuma sniegšanai:

Vai LESD 56. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā ierobežotam un kontrolētam skaitam azartspēļu zāļu pārvaldītāju valsts teritorijā piemēro atkāpi no šādu spēļu zāļu reklamēšanas vispārēja aizlieguma, vienlaikus neparedzot iespēju, ka citās dalībvalstīs reģistrētu azartspēļu zāļu pārvaldītājiem attiecībā uz šīm spēļu zālēm tiek piemērota tāda pati atkāpe no reklāmas aizlieguma valsts teritorijā?

[*omissis*: rezolutīvā daļa un paraksti]

DARBA VERSIJS